

บทที่ 3

การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน (Developing Filed-Based Instructional Organization Model for the Course of Principles of Teaching) การวิจัยเริ่มต้นด้วยการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนขึ้นมาโดยผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับหลักทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้อง จากนั้นได้สังเคราะห์ออกมาเป็นหลักสำคัญของหลักทฤษฎีทั้ง 2 แหล่งที่นำมาเป็นฐานของการพัฒนารูปแบบแล้วได้นำมาบูรณาการเป็นความเชื่อและความคิดพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม ในขั้นสุดท้ายจึงเป็นการสังเคราะห์ออกมาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เป็นรูปธรรม

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนนี้ ผู้วิจัยได้ยึดหลักการและแนวทฤษฎีจาก 2 แหล่งหลักคือ

1. หลักการจากประสบการณ์ภาคสนามทางการฝึกหัดครูตามแนวคิดของ แมคอินไทร์ (McIntyre 1983)
2. หลักการจากทฤษฎีการฝึกหัดครูแบบมนุษยนิยมของ โคมบส์และคนอื่น ๆ (Combs, and others 1974)

ดังนั้นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนจึงเป็นการพัฒนามาจากหลักการและแนวทฤษฎีที่เชื่อถือได้ และได้รับการนำไปปฏิบัติ

ในวงการฝึกหัดครูของบางประเทศอย่างกว้างขวาง อาทิเช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดาและศรีลังกา

ความหมายของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน

1. ความหมายของรูปแบบโดยทั่วไป

คำว่า รูปแบบ มีความหมายได้หลายประการด้วยกัน กล่าวคือ อาจมีความหมายหมายถึงสิ่งต่อไปนี้ (ธีระ อาชวเมธี 2521 ; Zeis 1976)

Snow 1979; Barnhart, and Barnhart, eds. 1979)

1.1 ทุนจำลองหรือทุนที่ทำให้เหมือนของจริง เช่น ทุนจำลองบ้าน เรือ รถยนต์ เครื่องยนต์ ศิวคณ อาคารมหาวิทยาลัย โรงเรียน เป็นต้น ทุนจำลองส่วนใหญ่จะมีขนาดต่างไปจากของจริงคือ อาจมีขนาดใหญ่กว่าหรือเล็กกว่าของจริงก็ได้ และจะทำด้วยสารที่ต่างไปจากของจริง

1.2 สูตรหรือทฤษฎีที่เสนอออกมาในรูปของสมการทางคณิตศาสตร์ เช่น ทฤษฎีของไออนสไตน์ที่ว่า $E = mc^2$ หรือทฤษฎีของนิวตันที่ว่า $F = \frac{m_1 m_2}{r^2}$

1.3 คนที่ควรนำมาเป็นแบบอย่างหรือเลียนแบบในทางที่ดี เช่น คนที่เป็นแบบอย่างทางค่านิยมความกล้าหาญ

1.4 ทฤษฎีวิชาการสาขาหนึ่งซึ่งกำลังพัฒนาที่ลอกเลียนแบบมาจากทฤษฎีวิชาการสาขาหนึ่งซึ่งมีการพัฒนาแล้ว เช่น ทฤษฎีการทำงานของสมองที่ลอกเลียนแบบมาจากทฤษฎีการทำงานของเครื่องสมองกล เป็นต้น โดยที่โครงสร้างของทั้งสองทฤษฎีจะเหมือนกัน แต่เนื้อหาต่างกัน

1.5 โคอะแกรมหรือแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของของบางสิ่งบางอย่าง อาจเป็นแผนภูมิแบบเส้นวาด แบบประโยค และมักจะมีคำอธิบายประกอบชัดเจน

2. ความหมายของรูปแบบทางการศึกษา

ความหมายของ รูปแบบ ในวงการศึกษานั้นจะกล่าวไว้ในลักษณะรวม ๆ ในเรื่องของการสอน จอยส์และวีล (Joyce, and Weil 1972: 2) ให้ความหมายว่า

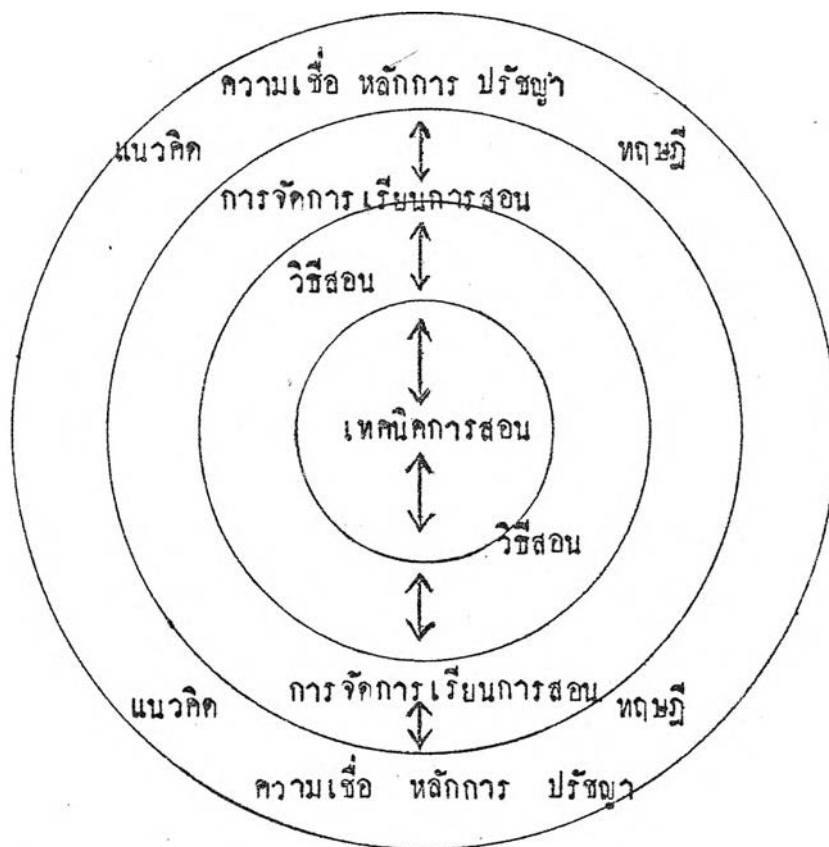
รูปแบบการสอนคือกระสวน (pattern) หรือแผน(plan) ที่เราสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรหรือรายวิชา นำมาใช้เลือกวัสดุการสอนและนำมาใช้เป็นแนวในการสอนของครู

เอ็กเก็น, เคาซัคและฮาร์ดเคอร์ (Eggen, Kauchak, and Harder 1979: 12) กล่าวไว้ซึ่งว่า "รูปแบบการสอนคือรายละเอียดหรือคำชี้แจงยุทธวิธี การสอนเพื่อบรรลุเป้าหมายเฉพาะทางการศึกษา"

จากคำนิยามของนักการศึกษาทั้งสองกลุ่มข้างไว้ซึ่งว่า รูปแบบการสอนจะเป็นเรื่องของรายละเอียดวิธีการเรียนการสอนที่มีเป้าหมายบางอย่างที่ชัดเจน รายละเอียดของการเรียนการสอนจะมีการระบุแนวทางไว้ให้ว่า ครูจะวางแผนการสอนอย่างไร จะนำไปใช้ในสถานการณ์การเรียนการสอนอย่างไร และจะประเมินผล การสอนอย่างไร รูปแบบการสอนจะเป็นเสมือนแบบพิมพ์เขียวสำหรับครูใช้เป็นแนว การสอนของตน

คำว่า การสอน ในที่นี้ผู้วิจัยไม่ได้เน้นในมิติของ "วิธีสอน" หรือ "เทคนิคการสอน" แต่ได้เน้นในเรื่องของ "การจัดการเรียนการสอน" ที่เป็น กรอบหลักของวิธีสอนและเทคนิคการสอนอีกทีหนึ่ง กล่าวคือ การจัดการเรียน การสอนจะคลุมเรื่องของวิธีสอนและเทคนิคการสอนเข้าไปด้วย ดังแผนภูมิต่อไปนี้ (ปรับปรุงจากทิตานา แซมมณี 2527: 7)

แผนภูมิ 1 ความสัมพันธ์ระหว่าง การจัดการเรียนการสอน วิธีสอนและเทคนิคการสอน

แหล่งที่มา: ปรับปรุงจาก ทิศนา แชมมณี 2527: 7

การจัดการเรียนการสอนหมายถึง สภาพหรือลักษณะการเรียนการสอนที่จัดขึ้นตามหลักการ ทฤษฎี ปรัชญา แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ โดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้ามาช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึด

เมื่อรวมเอาความหมายของ รูปแบบ และการจัดการเรียนการสอนเข้าด้วยกันแล้ว รูปแบบการเรียนการสอนในที่นี้หมายถึง แผนหรือกระบวนที่นำมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรหรือรายวิชา ออกแบบสื่อการเรียนการสอน และนำมาเป็นแนว

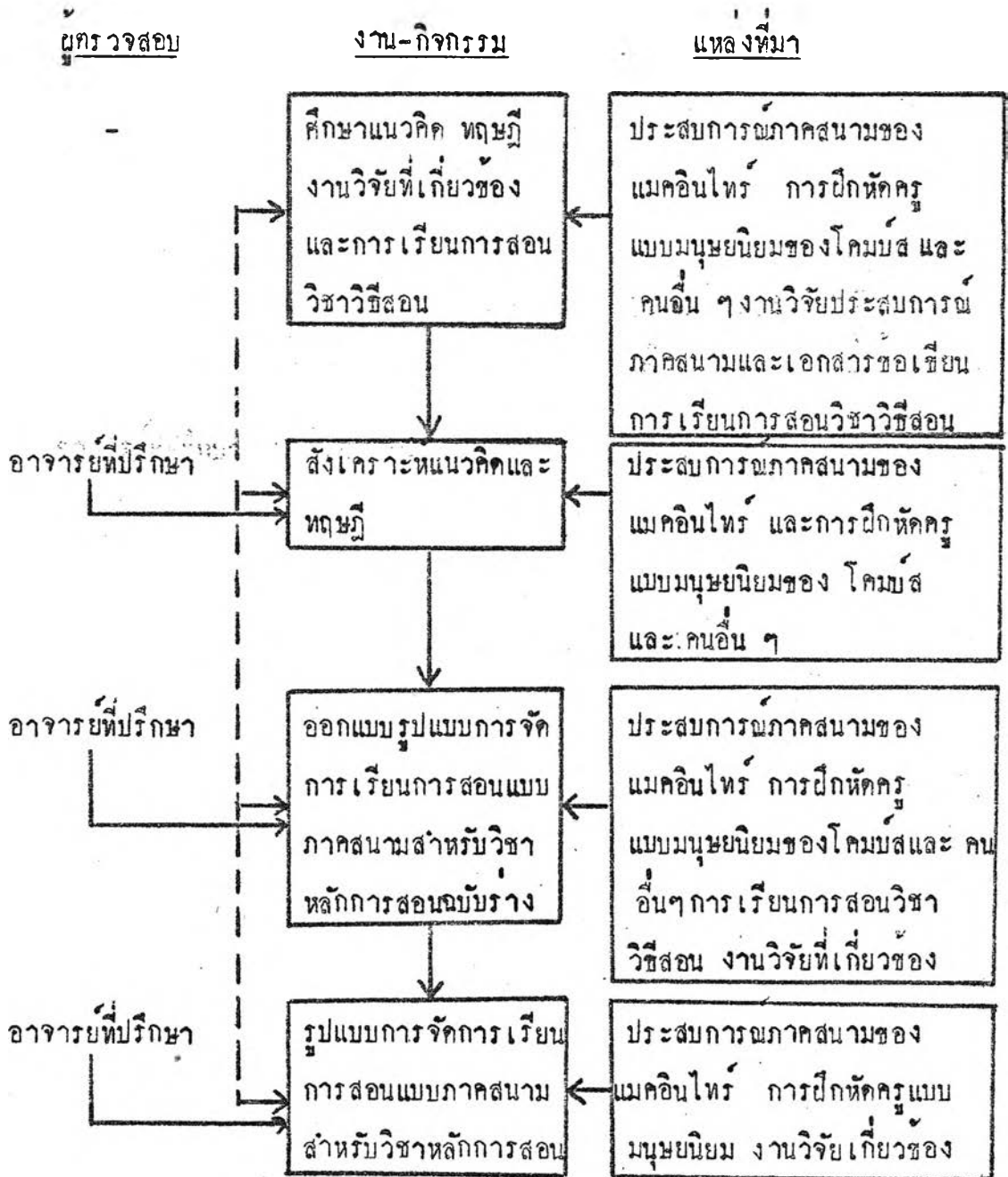
ในการเรียนการสอนให้เป็นที่ไปตามหลักการหรือทฤษฎีที่ยึด

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ไม่ใช่รูปแบบใน
ความหมายตามข้อ 1.1-1.4 แต่เป็นความหมายตามข้อ 1.5 กล่าวคือรูปแบบ
การจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนจะอยู่ในรูปของ
คำอธิบายและมีแผนภูมิแสดงขั้นตอนของรูปแบบโดยชัดเจน

ขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน

การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชา
หลักการสอนนี้ เป็นการวิจัยตอนที่ 1 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้อง โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ตรวจสอบโดยละเอียด ตามหลักการของ
แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบที่ยึดถืออยู่ ขั้นตอนการวิจัยในตอนที่ 1 ปรากฏดังแผนภูมิ
ในหน้าต่อไป

แผนภูมิ 2 ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน

ขั้นตอนการพัฒนา รูปแบบการจัดการ เรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับ
วิชาหลักการสอนปรากฏรายละเอียดดังนี้

1. ชั้นหนึ่ง ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเอกสารข้อเขียน
เกี่ยวกับการ เรียนการสอนวิชาวิธีสอน

ผู้วิจัยได้สำรวจเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยอย่างกว้างขวาง
จากนั้นจึงได้จำกัดขอบเขตการศึกษาให้เฉพาะลงไป โดยเน้นประเด็นต่อไปนี้

- 1.1 ความสำคัญของประสบการณ์ภาคสนามทางการฝึกหัดครู
- 1.2 แนวคิดและหลักปฏิบัติเกี่ยวกับประสบการณ์ภาคสนามที่นำมา
ใช้ในการฝึกหัดครู
- 1.3 การวิจัยที่เกี่ยวกับการนำประสบการณ์ภาคสนามไปใช้ใน
การฝึกหัดครู
- 1.4 อุปสรรคปัญหา และข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการนำ
ประสบการณ์ภาคสนามไปใช้ในการฝึกหัดครู
- 1.5 แนวคิดการฝึกหัดครูที่เน้นการพัฒนาเจตคติของนักศึกษา
- 1.6 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเจตคติของนักศึกษาคู
- 1.7 ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนใน
สถานฝึกหัดครู โดยเฉพาะทางด้านการ เรียนการสอนวิชาวิธีสอน

จากนั้นจึงศึกษาเจาะลึกใน 3 ขอบข่ายที่สำคัญที่สุดสำหรับนำมาเป็น
พื้นฐานทฤษฎีสำหรับรูปแบบการจัดการ เรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชา
หลักการสอน คือ ประสบการณ์ภาคสนามทางการฝึกหัดครู การฝึกหัดครูแบบ
มนุษยนิยม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประสบการณ์ภาคสนามนำมาจากแนวคิดของ
แมคอินไทร์ (McIntyre 1983) การฝึกหัดครูแบบมนุษยนิยมจากแนวคิดของ
โคมบัสและคนอื่น ๆ (Combs, and others 1974)

ในการศึกษาแนวคิดที่นำมาเป็นพื้นฐานการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียน การสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน 2 แหล่งคือ แนวคิดจากประสบการณ์ ภาคสนามและแนวคิดจากทฤษฎีการฝึกหัดครูแบบมนุษยนิยม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ องค์ประกอบจากแนวคิด 2 แหล่งออกมาได้ดังนี้

ก. ประสบการณ์ภาคสนามทางการฝึกหัดครู วิเคราะห์องค์ประกอบ ดังนี้ 1) แนวคิดหลักหรือแนวคิดสำคัญของประสบการณ์ภาคสนามทางการฝึกหัดครู 2) แนวคิดสนับสนุนประสบการณ์ภาคสนามทางการฝึกหัดครู 3) เหตุผลและคุณค่า ของประสบการณ์ภาคสนามทางการฝึกหัดครู และ 4) แนวการจัดการประสบการณ์ ภาคสนามทางการฝึกหัดครู

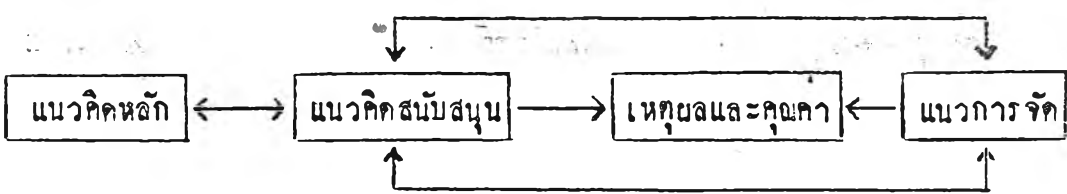
ข. การฝึกหัดครูแบบมนุษยนิยม วิเคราะห์องค์ประกอบดังนี้ 1) แนวคิดหลักหรือแนวคิดสำคัญของการฝึกหัดครูแบบมนุษยนิยม ทางด้าน การเรียนรู้ ของมนุษย์ พฤติกรรมของมนุษย์ และบทบาทของครู 2) แนวการจัดการฝึกหัดครู แบบมนุษยนิยม

ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาในรูปของความเรียงดังปรากฏในบทที่ 2 หัวข้อ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ชั้นสอง สังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎี จากแนวคิดและทฤษฎี 2 แหล่ง ที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ในข้อ ก และ ข ข้างต้นผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์ความสัมพันธ์ในแต่ละ แนวคิด ผลการสังเคราะห์ความสัมพันธ์ปรากฏกรอบหรือโครงสร้างดังนี้

2.1 หลักการที่ได้จากประสบการณ์ภาคสนามทางการฝึกหัดครูของ แมคอินไทร์ แสดงความสัมพันธ์ของหลักการดังนี้

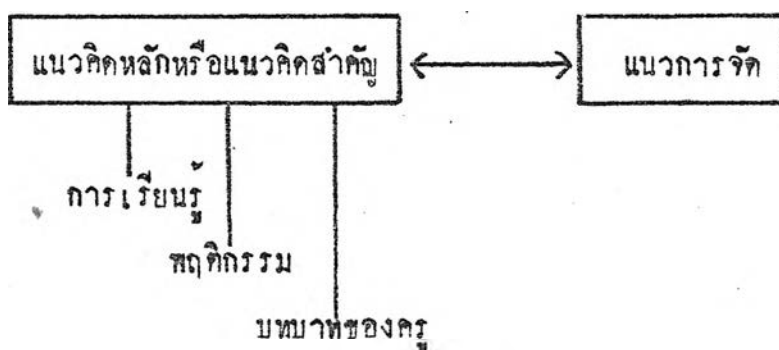
แผนภูมิ 3 หลักการจากประสบการณ์ภาคสนามทางการฝึกหัดครูของแมคอินไทร์

2.2 หลักการที่ได้จากทฤษฎีการฝึกหัดครูแบบมนุษยนิยมของ โคมบัส และคณะ แสดงความสัมพันธ์ของหลักการดังนี้

แผนภูมิ 4 หลักการจากทฤษฎีการฝึกหัดครูแบบมนุษยนิยมของ โคมบัสและคนอื่นๆ

3. ขั้นสาม ออกแบบรูปแบบการจัดการ เรียนการสอนแบบภาคสนาม สำหรับวิชาหลักการสอน จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ประสบการณ์ภาคสนาม ทางการศึกษาของแมคคินไทร์ และทฤษฎีการฝึกหัดครูแบบมนุษยนิยม การวิเคราะห์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาชีพครู ผู้วิจัยได้นำมาออกแบบเป็นรูปแบบการจัดการ เรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับ วิชาหลักการสอน ดังนี้

3.1 การบูรณาการหลักการจากประสบการณ์ภาคสนามทางการฝึกหัดครู และหลักการจากทฤษฎีการฝึกหัดครูแบบมนุษยนิยมมาเป็น ความเชื่อและความคิดพื้นฐาน ของการจัดการ เรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน ความเชื่อและ ความคิดพื้นฐานประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ

- 3.1.1 ลักษณะการเรียนรู้ของมนุษย์
- 3.1.2 การเรียนรู้ที่มีความหมาย

3.1.3 แรงจูงใจสำหรับการเรียนรู้

3.1.4 การเรียนรู้ทางวิชาชีพครู

3.1.5 การเป็นครูที่ดี

3.2 การพิจารณาโครงสร้างหรือองค์ประกอบของรูปแบบ

การจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน จากความเชื่อ และความคิดพื้นฐานที่บูรณาการจากหลักการประสบการณ์ภาคสนามทางการฝึกหัดครู ของแมคคินไทร์และหลักการของทฤษฎีการฝึกหัดครูแบบมนุษยนิยมของโคมบัสและคณะ จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียน การสอนวิชาชีพครู ผู้วิจัยนำมาพัฒนาเป็นโครงสร้างหรือองค์ประกอบของรูปแบบ การจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนโดยละเอียด พร้อมกับมีแผนภูมิแสดงโครงสร้างของรูปแบบและแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของการจัด ค่าเนิการตามรูปแบบไว้อย่างชัดเจน

หลักการจากประสบการณ์ภาคสนามทางการฝึกหัดครูของแมคคินไทร์และหลักการจาก ทฤษฎีการฝึกหัดครูแบบมนุษยนิยมของโคมบัสและคณะ

1. หลักการจากประสบการณ์ภาคสนามทางการฝึกหัดครูของแมคคินไทร์

1.1 แนวคิดหลักหรือแนวคิดสำคัญ

1.1.1 รายวิชาที่จัดเรียนในสถาบันฝึกหัดครูหากนำไปจัด เรียนในโรงเรียนจะมีคุณค่ามากกว่าการจัดเรียนในสถาบัน

1.1.2 การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียนก็คือการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนมีประสบการณ์ด้วยตัวเอง

1.2 แนวคิดสนับสนุน

1.2.1 ประสบการณ์ภาคสนามเป็นการประสานทฤษฎี เข้ากับการปฏิบัติ

1.2.2 ประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นจริง เป็นครูที่ดีที่สุดสำหรับการเป็นครู

1.3 เหตุผลและคุณค่าของประสบการณ์ภาคสนาม

1.3.1 การเรียนรู้จากประสบการณ์ภาคสนามทำให้การเก็บใตทางสติปัญญา เจตคติกออาชีพครูดำเนินควบคู่ไปด้วยกัน

1.3.2 ประสบการณ์ภาคสนามเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ค้นพบสิ่งที่เหมาะสมกับตัวเขาจากการได้มีส่วนร่วมในสภาพการณ์จริง

1.3.3 ประสบการณ์ภาคสนามทำให้สถาบันฝึกหัดครูทราบว่านักศึกษามีความเหมาะสมที่จะออกไปเป็นครูหรือจะออกไปทำการสอนได้หรือไม่

1.3.4 ประสบการณ์ภาคสนามช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมในการสอน

1.3.5 ประสบการณ์ภาคสนามทำให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจอยากเรียน อยากเห็นและประสงค์จะเรียนรู้ให้ดีที่สุด

1.3.6 ประสบการณ์ภาคสนามเป็นการจัดที่ไม่ต้องลงทุนมาก เหมือนกับการสร้างห้องทดลองหรือห้องปฏิบัติการสอนในสถาบันฝึกหัดครู

1.3.7 ประสบการณ์ภาคสนามทำให้นักศึกษามองเห็นคุณค่าของการเป็นครู

1.3.8 ประสบการณ์ภาคสนามช่วยลดภาระในการฝึกทักษะต่าง ๆ ที่นักศึกษาต้องฝึกหรือต้องปฏิบัติในขณะที่ทำการฝึกสอน

1.4 แนวการจัด

1.4.1 ประสบการณ์ภาคสนามในสภาพแวดล้อมที่ไม่สอดคล้องกับสภาพพื้นฐานหลังของนักศึกษาอาจมีผลในทางลบต่อนักศึกษาได้

1.4.2 ประสบการณ์ภาคสนามอาจจะจัดในลักษณะเช่นใดก็ได้ในสภาพการณ์จริงที่จะเป็นการฝึกฝนให้นักศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันได้

1.4.3 การจัดประสบการณ์ภาคสนามภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่เลี้ยงคนใดคนหนึ่งกับนักศึกษาคนใดคนหนึ่งอาจเกิดปัญหาขึ้นได้ การแก้ปัญหาอาจจัดใหม่เพื่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์ร่วมกัน หรือมีคณะอาจารย์ที่เลี้ยงนักศึกษา

1.4.4 การจัดประสบการณ์ภาคสนาม เมื่อสถาบันกำหนดสถานที่ฝึกแล้ว ควรให้นักศึกษามีโอกาสเลือกหรือมีส่วนร่วมในการเลือกแหล่งฝึกประสบการณ์ด้วย

1.4.5 เมื่อเลือกโรงเรียนหรือเลือกชั้นเรียนแล้ว นักศึกษาควรได้รับการประเมินผลจากโรงเรียน ทำความรู้จักอาจารย์ที่เลี้ยงและชั้นเรียนที่ตนจะไปฝึกประสบการณ์

1.4.6 การเรียนรู้เรื่องราวของการสอนและการเป็นครูไม่มีวิธีใดดีไปกว่าการให้นักศึกษามีส่วนร่วมในชั้นเรียนจริงภายใต้การแนะนำของครูจริง

1.4.7 การฝึกประสบการณ์ภาคสนามนั้น นักศึกษาจะทำหน้าที่ได้ดีที่สุดเมื่อเขาทราบว่าทำงานอะไร และงานนั้นต้องเป็นงานที่เฉพาะเจาะจง มีความชัดเจนและอยู่ในขอบข่ายความสามารถของเขา

1.4.8 ประสบการณ์ภาคสนามต้องมีพื้นฐานทฤษฎีที่ค้ำพองรองรับ

1.4.9 ประสบการณ์ภาคสนามที่ดีต้องเน้นวิธีการสืบเสาะ กล่าวคือเน้นการสังเกตการสอนและการวิเคราะห์การสอนอย่างลึกซึ้ง

1.4.10 ประสบการณ์ภาคสนามที่จัดให้กับนักศึกษาต้องเปิดโอกาสให้อาจารย์ที่เลี้ยงมีส่วนร่วมในการประเมินผลนักศึกษา ควบคุมดูแลนักศึกษา และให้การนิเทศนักศึกษาด้วย เนื่องจากว่าอาจารย์ที่เลี้ยงอยู่ใกล้ชิดกับศึกษามากกว่าอาจารย์จากสถาบันฝึกหัดครู

แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบปรากฏในหน้า 122

2. หลักการจากทฤษฎีการฝึกหัดครูแบบมนุษยนิยมของโคมบัสและคณะ

2.1 แนวคิดหลักหรือแนวคิดสำคัญ

2.1.1 การเรียนรู้

2.1.1.1 เจ็อนไซการเรียนรู้ที่คิสำหรับนักศึกษา

ก็คือ

2.1.1.1.1 การทำให้นักศึกษา

เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้และเข้าใจ โดยให้เขาเข้าไปมีส่วนร่วมในโรงเรียนอย่างกระตือรือร้น

2.1.1.1.2 การพัฒนาและ

สร้างสรรค์บรรยากาศที่จะทำให้การค้นพบความหมายส่วนบุคคลของนักศึกษาเป็นไปได้

2.1.1.1.3 การช่วยเหลือและ

สนับสนุนนักศึกษาในการค้นหาและค้นพบความหมายส่วนบุคคลของเขา

2.1.1.2 การเรียนรู้มี 2 ประเภทคือ

2.1.1.2.1 การเรียนรู้ข้อมูล

หรือสิ่งใหม่

2.1.1.2.2 การค้นพบความหมาย

ส่วนบุคคลจากข้อมูล โดยการนำเอาข้อมูลมาสัมพันธ์กับชีวิตของเขา

2.1.1.3 บุคคลจะเรียนรู้ความคิดรวบยอด
จำนวนน้อยได้ดีกว่าข้อเท็จจริงหรือความคิดรวบยอดจำนวนมาก

2.1.1.4 การเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น
หากว่าผู้เรียนมีความรู้สึกต่อการจะเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างด้วยตัวของเขาเอง

2.1.1.5 บุคคลจะเรียนรู้ได้ง่ายและเร็วขึ้น
หากว่าเขามีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่สำคัญ ๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้ของเขา

2.1.1.6 บุคคลจะเรียนรู้และเจริญงอกงาม
ได้เร็วกว่าหากว่าไม่มีความกังวลใจและกลัวที่จะลองผิดลองถูกหรือผิดพลาดใด ๆ นั่นคือ
หากว่าบุคคลไม่มีความกังวลใจที่จะกระทำบางสิ่งบางอย่าง เขาก็จะมีความคิด
สร้างสรรค์ได้

2.1.2 พฤติกรรม

2.1.2.1 พฤติกรรมใด ๆ ของบุคคลเป็นผลมา
จาก

2.1.2.1.1 การที่เขาเรียนรู้หรือ
หรือมองเห็นตนเองว่าเป็นอย่างไร

2.1.2.1.2 การที่เขาเรียนรู้หรือ
มองเห็นสถานการณ์ที่เขาเข้าไปเกี่ยวข้องว่าเป็นอย่างไร

2.1.2.1.3 ความสัมพันธ์
ระหว่างสองประการข้างต้น

2.1.2.2 พฤติกรรมของบุคคลเป็นผลมาจาก
การเรียนรู้ การฝึกหัดครูจะต้องเน้นชีวิตภายในของผู้เรียนทางด้านการรับรู้
การให้นักศึกษารับรู้เกี่ยวกับข้อมูลเพียงอย่างเดียวไม่เป็นการเพียงพอสำหรับเขา
ที่จะออกไปเป็นครู จำเป็นต้องให้เขามีการเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเองไม่ว่าจะเป็นความรู้สึก

ความเข้าใจ เจตคติ และความเชื่อของตนเองและของสิ่งแวดล้อมรอบตัว

2.1.2.3 อธิของแต่ละบุคคลคือศูนย์กลางแห่งโลกของเขาและเป็นจุดเริ่มต้นของพฤติกรรมทุกอย่าง สิ่งทีบุคคลเชื่อเกี่ยวกับตนเองมีผลกระทบต่อทุกมิติแห่งชีวิตของเขา

2.1.2.4 ข้อเสนอแนะใด ๆ ก็ตามจะมีผลต่อบุคคลก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นสามารถค้นพบความหมายที่มีต่อเขาเท่านั้น การผลิตครูที่ดีต้องช่วยให้นักศึกษาได้สำรวจและค้นพบความหมายส่วนบุคคลเกี่ยวกับเนื้อหา คนเป้าหมาย และการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการสอนและเกี่ยวกับตนเอง

2.1.2.5 แรงกดดันต่าง ๆ ที่มีต่อนักศึกษาสามารถทำให้นักศึกษาแสดงพฤติกรรมในทางลบได้ เช่น การโกง การหลีกหนี การขี้เกียจและอาการเจ็บป่วยทางจิต นักศึกษามีแนวโน้มจะปิดบังตัวเองหากความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นหากว่าเขามีแรงกดดัน

2.1.3 ครู

2.1.3.1 ครูที่ดีคือครูที่ไม่ใช่ผู้กระทำตามแนวทางที่กำหนดไว้เท่านั้น แต่ครูที่ดีต้องเป็นศิลปิน มีทักษะในการช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดความงอกงาม

2.1.3.2 ครูที่ดีไม่ใช่ครูที่ลอกเลียนแบบอย่าง แต่เป็นผู้ที่มีบางสิ่งบางอย่างด้วยตัวของเขาเอง

2.1.3.3 จุดเน้นหรือศูนย์กลางของความคิดของครูที่ดีคือ การคำนึงถึงส่วนบุคคลและการปฏิสัมพันธ์มากกว่าการคิดถึงสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ

2.1.3.4 ครูที่ดีคือครูที่มองเห็นว่าบุคคลเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความคิดสร้างสรรค์และมีลักษณะเป็นพลวัตมากกว่าเป็นสิ่งมีชีวิตที่เฉื่อยชา

2.1.3.5 ครูในอุดมคติควรเป็นผู้ที่มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตเหนือกว่าบุคคลทั่ว ๆ ไปและมีความคิดสร้างสรรค์ มีแรงจูงใจในตัวเอง และเป็นคนที่พร้อม

2.2 แนวการจัดการเรียนการสอนของสถาบัน

2.2.1 นักศึกษาที่เข้าสู่สถาบันฝึกหัดครู เพื่อเตรียมสำหรับการเป็นครูนั้น การศึกษาของเขาต้องเป็นการศึกษาที่ถือว่าคือปัญหาของการกลายเป็น การเป็นครูไม่ใช่การเรียนรู้เพื่อจะสอนเท่านั้น แต่เป็นการค้นพบความหมายส่วนบุคคล เพื่อจะใส่ตัวเองให้ดีและเหมาะสม วิธีการที่เหมาะสมในการฝึกฝนนักศึกษาคือ การให้นักศึกษาได้ค้นพบปัญหา แหล่งวิทยากร ข้อมูลและโอกาสต่าง ๆ ทางวิชาชีพ ที่เขาจะค้นพบความหมายของสิ่งเหล่านั้นด้วยตัวเอง เนื่องจากนักศึกษาเป็นผู้ที่ควบคุม ชีวิตตัวเอง เขาก็สามารถจะแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมและที่ดีที่สุดสำหรับการทำงาน ของเขาได้ การฝึกหัดครูต้องเปิดโอกาสให้เขาไปมีส่วนร่วมในการกระทำด้วยตัวเอง แล้วเขาจะให้คุณค่าต่อสิ่งเหล่านั้นด้วยตัวเองได้

2.2.2 เนื่องจากการรับรู้เป็นผลมาจากประสบการณ์ นักศึกษาอาจพัฒนาความเชื่อที่ถูกต้องได้โดยการเรียนรู้แนวคิดต่าง ๆ จากความรู้ ข้อมูลที่มีอยู่ จากการมีประสบการณ์ด้วยตัวเขาเอง จากการมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน และครู อย่างไรก็ตามสภาพที่กล่าวมานี้ยังไม่เป็นการเพียงพอจนกว่านักศึกษาจะได้ ค้นพบความหมายจากประสบการณ์เหล่านั้นและนำเขามาสัมพันธ์กับระบบความเชื่อ ของเขา

2.2.3 นักศึกษาควรมีโอกาสได้ติดต่อกับนักเรียนอย่าง ก่อเนื่องทั้งในและนอกชั้นเรียน ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนเป็นตัวอย่างที่ครูต้องทำงาน ด้วยตลอดชีวิตของครู

2.2.4 การให้นักศึกษาได้มีโอกาสอภิปราย พูดคุย แสดง ความคิดเห็นในลักษณะกลุ่มอภิปรายเป็นวิธีการที่มีคุณค่าที่สุดวิธีหนึ่งในการช่วยให้

นักศึกษาค้นหาและค้นพบความหมายสำหรับตัวเขา

2.2.5 โปรแกรมการฝึกหัดครูควรจะ

2.2.5.1 สร้างบรรยากาศในสถาบันและ
ในชั้นเรียนและในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยและส่งเสริมให้นักศึกษาได้ค้นพบตัวเขา
ว่าเขาเป็นคนและเป็นครูที่มีความสามารถ

2.2.5.2 จัดเตรียมประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะ
ช่วยให้นักศึกษามองเห็นเขาที่มีความสามารถและเป็นคนที่มีประสิทธิภาพ

2.2.5.3 ช่วยเหลืออย่างกระตือรือร้นที่
นักศึกษาค้นพบตนเองในฐานะเขาเป็นคนคนหนึ่งและในฐานะเป็นครู

2.2.6 นักศึกษาที่เพิ่งเข้าสู่สถาบันฝึกหัดครูจำเป็นจะต้อง
มีโอกาสคุ้นเคยกับปัญหาทางวิชาชีพและค้นหาว่าที่ใดบ้างที่ประสบปัญหาเหล่านั้น
การกระทำเช่นนี้อาจอยู่ในสถาบันไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา แต่
เป็นผู้เชี่ยวชาญที่จะคอยให้กำลังใจและช่วยเหลือในกระบวนการเรียนรู้ของเขา

2.2.7 นักศึกษาค้นพบวิธีสอนที่เหมาะสมโดย

2.2.7.1 มีโอกาสเข้าไปสัมผัสโดยตรงกับ
การสอนและกับนักเรียน

2.2.7.2 มีโอกาสเตรียมตัว วางแผน และ
ค้นพบความหมายของสิ่งเหล่านั้น

2.2.7.3 มีบรรยากาศที่สนับสนุนและส่งเสริม
นักศึกษาให้สามารถค้นพบความหมายส่วนบุคคลของเขา

2.2.8 การที่จะให้นักศึกษาค้นพบวิธีสอนที่เหมาะสมกับ
เขาจะต้องให้นักศึกษามีโอกาสคิด ตัดสินใจ และปฏิบัติบนพื้นฐานค่านิยมของเขา

2.2.9 การเขาไปรวมในกิจกรรมการสอน ไม่ใช่การ

ทดสอบนักศึกษา แต่เป็นการเรียนรู้ของเขาทางภาค

2.2.10 วิธีการที่ดีในการให้นักศึกษาค้นพบความหมาย ส่วนบุคคลก็คือ การอภิปรายในลักษณะกลุ่ม ซึ่งมีอยู่ 2 ลักษณะ

2.2.10.1 การอภิปรายกลุ่มเพื่อกระตุ้นใจ เป็นการ อภิปราย เพื่อค้นหาปัญหาและทำการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหานั้น

2.2.10.2 การอภิปรายกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ เป็นการร่วมอภิปรายในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ข้อมูลใหม่ด้วยกัน

2.2.11 ในโปรแกรมฝึกหัดครูต้องมอบหมายความรับผิดชอบ ให้นักศึกษา เราต้องไว้วางใจนักศึกษาและมอบความรับผิดชอบทั้งหลายให้แก่เขา ที่เขาจะค้นหาและค้นพบความหมายด้วยตนเอง ความรับผิดชอบ เป็นหัวใจของการ ฝึกฝนการ เป็นครู ความรับผิดชอบสามารถเรียนรู้ได้จากการให้เขาได้รับผิดชอบ ซึ่งสามารถกระทำได้โดย

2.2.11.1 ให้เขามีส่วนร่วมอย่างกึ่งหรือรื้อรับ ในการศึกษาของเขา

2.2.11.2 ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนดทิศทางการเรียนรู้ของเขา

2.2.11.3 จัดหน่วยงานหรือองค์กรเพื่อ ช่วยเหลือนักศึกษาและจัดให้มีการพบปะในหมู่นักศึกษาเป็นกลุ่มย่อย

2.2.12 โปรแกรมฝึกหัดครูควรครอบคลุมประสบการณ์

3 ชนิด

2.2.12.1 ประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้ นักศึกษาได้รับรู้ เรียนรู้ข้อมูลใหม่ ความรู้ใหม่ทางวิชาชีพ ซึ่งเป็นการดำเนินงาน โดยผู้สอนหรือโดยผู้สอน ประสบการณ์นี้อาจเป็นประสบการณ์ทั้งบังคับและเลือก ตลอดจนประสบการณ์จากการริเริ่มของนักศึกษาเอง

2.2.12.2 ประสิทธิภาพที่เปิดโอกาสให้

นักศึกษาได้ศึกษอสัมพันธ์กับเด็กและการสอน กล่าวคือ การสังเกตเด็ก นักเรียน การสอน เป็นผู้ช่วยครู เป็นผู้ช่วยสอน ทดลองสอน และฝึกสอนเต็มเวลา

2.2.12.3 ประสิทธิภาพที่นักศึกษาสามารถ

จะค้นพบความหมายส่วนบุคคล ประสิทธิภาพชนิดนี้จะเป็นการอภิปรายกลุ่มและการ มีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มของนักศึกษาเอง การ อภิปรายควรจัดให้มีทุกสัปดาห์และร่วมกัน อภิปรายถึง ประสิทธิภาพเกี่ยวกับเด็ก นักเรียน โรงเรียน การสอน ปัญหา ทาง ๆ ที่นักศึกษาพบ การแก้ปัญหาหรือแนวทางการแก้ปัญหาที่นักศึกษาพบในทัศนะ ของนักศึกษา คุณค่าของประสพการณ์ที่มีต่อนักศึกษา ท่ออาชีพ และการวางแผน ประสพการณ์ล่วงหน้า

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน

1. ความเชื่อและความคิดพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอน

แบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน

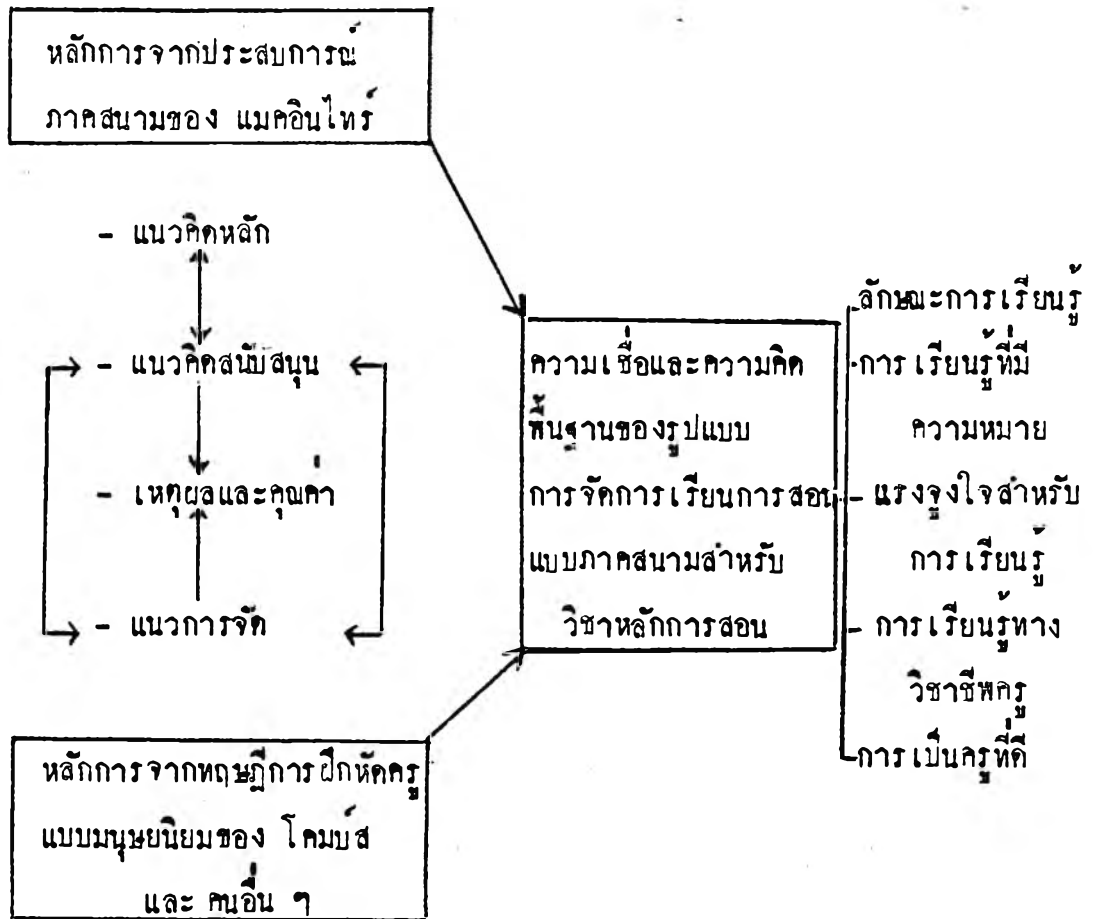
จากหลักการของประสพการณ์ภาคสนาม และจากหลักการทฤษฎี การฝึกหัดครูแบบมนุษยนิยม ผู้วิจัยได้บูรณาการมาเป็นความเชื่อและความคิดพื้นฐาน ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนดังต่อไปนี้

1.1 แผนภูมิที่มาของความเชื่อและความคิดพื้นฐานของรูปแบบ

การจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน

แผนภูมิที่มาของความเชื่อและความคิดพื้นฐานของรูปแบบ การจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนปรากฏในหน้าต่อไป

แผนภูมิ 5 ที่มาของความเชื่อและความคิดพื้นฐานของรูปแบบการจัดการเรียน
การสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน

- แนวคิดหลัก
↕
- แนวการจัด

1.2 รายละเอียดของความเชื่อและความคิดพื้นฐานของรูปแบบ
การจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน

1.2.1 ลักษณะการเรียนรู้ที่จะช่วยให้นักศึกษาสามารถ
ค้นพบความหมายส่วนบุคคลได้ก็คือ การเรียนรู้ที่ (บูรณาการจากแนวคิดของ
McIntyre 1983 และ Combs, and others 1974)

- 1.2.1.1 ผู้เรียนต้องการเรียนรู้หรือปรารถนา
ที่จะเรียนรู้
- 1.2.1.2 ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่จะเรียนรู้
ด้วยตนเอง
- 1.2.1.3 ผู้เรียนมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วม
ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนการสอน

ซึ่งนี้อยู่ภายใต้บริบท (context) ที่เป็นจริงและไม่มีแรงกดดันใน
ทางลบต่อผู้เรียน

1.2.2 การเรียนรู้ที่มีความหมายทางการฝึกหัดครูก็คือ
การเรียนรู้ที่พยายามประสานทฤษฎีและการปฏิบัติเข้าด้วยกันในสภาพแวดล้อม
ที่เป็นจริง (ปรับปรุงจาก McIntyre 1983)

1.2.3 แรงจูงใจสำหรับการเรียนรู้ที่มั่นคง ถาวรและ
มีความหมายต่อผู้เรียนก็คือ แรงจูงใจในตัวเอง (self-motivation)
แรงจูงใจในตัวเองสำหรับการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้โดยให้ผู้เรียนได้มี
ประสบการณ์กับสิ่งที่เรียนรู้โดยตรงอย่างต่อเนื่องและเป็นไปในทางบวกต่อเขา
(ปรับปรุงจาก Combs, and others 1974)

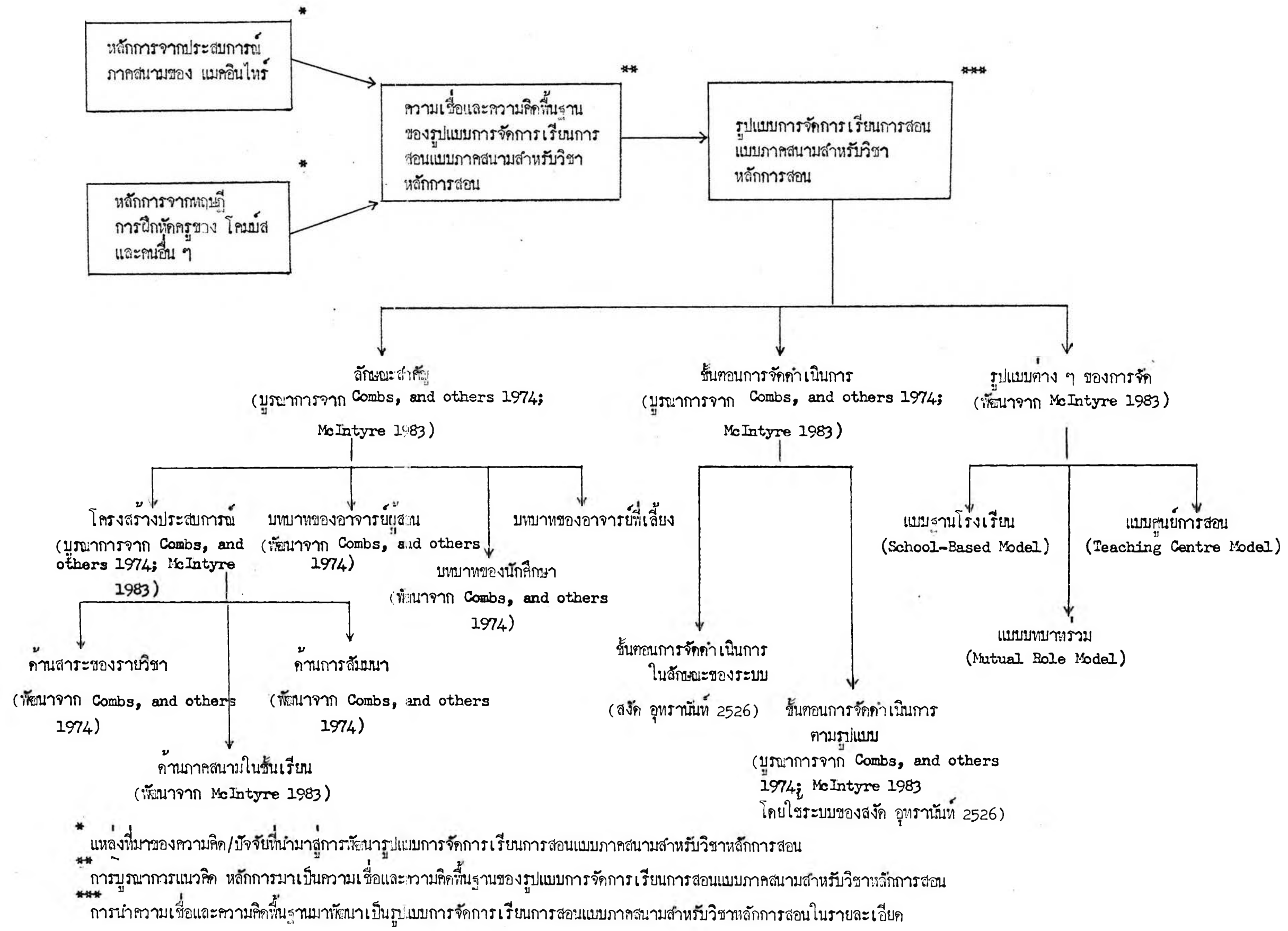
1.2.4 การเรียนการสอนวิชาชีพครูสามารถจัดกระทำ
หรือดำเนินการได้ในหลายรูปแบบ รูปแบบที่สามารถจะช่วยให้นักศึกษาได้ค้นพบ

แนวคิด วิธีการการนำความรู้ไปใช้สอนก็คือ การให้นักศึกษาเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงเกี่ยวกับการเรียนการสอนในโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากว่า ประสิทธิภาพที่นักศึกษาได้รับจากสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงเป็นครูที่ดีที่สุดสำหรับนักศึกษา (บูรณาการจากแนวคิดของ McIntyre 1983 และ Combs, and others 1974)

1.2.5 การเป็นครูที่ดีก็คือ การได้ค้นพบความหมายส่วนบุคคลจากข้อมูลและประสบการณ์ทางวิชาชีพที่เขาสามารถจะใช้ตัวเองได้อย่างเหมาะสมในการส่งเสริมความงอกงามของนักเรียน (ปรับปรุงจาก Combs, and others 1974)

จากนั้นผู้วิจัยได้นำเอาหลักการจากประสบการณ์ภาคสนามของแมคอินไทร์ หลักการจากทฤษฎีการฝึกหัดครูของโคมบส์และคณะ ความเชื่อและความคิดพื้นฐานของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของมาทซนาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนในรายละเอียด ดังปรากฏแผนภูมิโครงสร้างในหน้าต่อไป

แผนภูมิ 6 โครงสร้างและที่มาของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน

รายละเอียดของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน

1. ลักษณะสำคัญ

1.1 โครงสร้างประสบการณ์

1.1.1 ประสบการณ์ค่านสาระของรายวิชา

(Substantive Experience) (พัฒนาจาก Combs, and others. 1974)

เป็นประสบการณ์เกี่ยวกับการรับรู้เนื้อหาสาระของรายวิชาและการเรียนรู้เนื้อหาสาระของรายวิชา รวมไปถึงการแนะนำนักศึกษาให้ทำความเข้าใจประสบการณ์ต่าง ๆ ที่นักศึกษาจะกระทำหรือจะประสบในรายวิชาตลอดภาคเรียน การจัดประสบการณ์ชนิดนี้อาจารย์ผู้สอนจะเป็นผู้จัดอำนวยความสะดวกให้และให้นักศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมตัดสินใจในขั้นตอนสำคัญ ๆ ของการเรียนการสอนในรายวิชา ประสบการณ์ค่านนี้ ได้แก่

1.1.1.1 การปฐมนิเทศแบบมีส่วนร่วม

(Participative Orientation)

แบ่งออกเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ (ปรับจากลำดับขั้นของจุดมุ่งหมายทางการศึกษาคณะแนวคิดของ Bloom, et al. 1972; Krathwohl, et al. 1973)

1.1.1.1.1 ชั้นรับรู้ แบ่งเป็น

1.1.1.1.1.1 แนะนำ

รายวิชาให้นักศึกษาเพื่อทำความเข้าใจ

1.1.1.1.1.2 แนะนำ

ลักษณะกิจกรรมในรายวิชา

1.1.1.1.1.3 ชี้แจง

บทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของอาจารย์ นักศึกษา และอาจารย์ที่เลี้ยง

1.1.1.1.2 ชั้นคอบสนองและ

วิเคราะห์ แยกเป็น

1.1.1.1.2.1 อภิปราย

แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการ เรียนการสอนในรายวิชา

1.1.1.1.2.2 อภิปราย

แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของอาจารย์ผู้สอน นักศึกษา และ
อาจารย์พี่เลี้ยง

1.1.1.1.3 ชั้นศัลลินใจและนำไปใช้

แยกเป็น

1.1.1.1.3.1 เลือก

แหล่งประสบการณ์

1.1.1.1.3.2 เลือก

เพื่อนคู่คิด

1.1.1.1.4 ชั้นทำความเข้าใจ

แหล่งประสบการณ์ แยกเป็น

1.1.1.1.4.1 ปฐมนิเทศ

โดยโรงเรียนหรือแหล่งประสบการณ์

1.1.1.1.4.2 ทำ

ความรู้จักอาจารย์พี่เลี้ยงและนักเรียน

1.1.1.2 การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(Self-Study) เป็นประสบการณ์ที่นักศึกษาจะศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเกี่ยวกับ
เนื้อหาของรายวิชา การปรึกษากับอาจารย์ผู้สอนหรืออาจารย์พี่เลี้ยงหรืออื่น ๆ

1.1.2 ประสบการณ์ภาคสนาม (Field Experience)

(พัฒนาจาก McIntyre 1983) ประสบการณ์ในชั้นนี้ถือเป็นเนื้อหาสาระของรายวิชาที่จัดทำให้มีลักษณะเป็นประสบการณ์ภาคสนามในชั้นเรียน หรือในแหล่งประสบการณ์โดยตรง ประสบการณ์ชนิดนี้จะจัดดำเนินการที่โรงเรียนโดยตรง ซึ่งก็คือสถานศึกษาของนักศึกษาตลอดภาคเรียนของรายวิชาหลักการสอน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนจึงไม่มีการจัดให้เรียนเนื้อหาสาระภายในห้องเรียนของสถาบันแต่อย่างใด ยกเว้นในส่วนของการทดสอบปลายภาคเรียนที่กำหนดโดยสถาบัน นักศึกษาจะได้เรียนรู้จากประสบการณ์ภาคสนามในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง ประสบการณ์ภาคสนามตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนประเภทที่ 2 นี้มี 2 ระดับที่สำคัญคือ (Combs, and others 1974)

1.1.2.1 การสังเกตและวางแผนเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วม (Observation and Planning) เป็นประสบการณ์ที่นักศึกษาจะต้องทำการสังเกต สอบถาม ทำความรู้จัก ทำความเข้าใจกับสภาพที่เป็นอยู่ ปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางการแก้ปัญหา

นอกจากนี้เมื่อนักศึกษาได้สังเกต สอบถามแล้วจะต้องมาวางแผนเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในประสบการณ์ โดยจะปรึกษาและวางแผนกับอาจารย์ผู้สอนและกับเพื่อนคู่คิดของนักศึกษา

1.1.2.2 การเข้าไปมีส่วนร่วมในประสบการณ์ (Involvement) เป็นประสบการณ์ที่นักศึกษาจะเข้าไปมีส่วนร่วมในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงและเป็นประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเนื้อหาสาระของรายวิชาการเข้าไปมีส่วนร่วมมีอยู่ 2 ระดับคือ

1.1.2.2.1 เข้าไปมีส่วนร่วม
 บางส่วน หมายถึง เข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะเป็นผู้คอยสังเกต สอบถาม คอยให้
 ความช่วยเหลือหรือกระทำบางสิ่งบางอย่างที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ที่เลี้ยง

1.1.2.2.2 เข้าไปมีส่วนร่วมโดย
 แสดงบทบาทของตนเองเต็มที่ หมายถึง เข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะที่นักศึกษาจะ
 ต้องแสดงความสามารถของตนเองในการสอนหรือสมรรถภาพที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา
 ของรายวิชาโดยตรง และนักศึกษามีบทบาทและความสำคัญในกระบวนการเรียน
 การสอนของชั้นเรียน เช่น การสอน การจัดกิจกรรม งานธุรการ

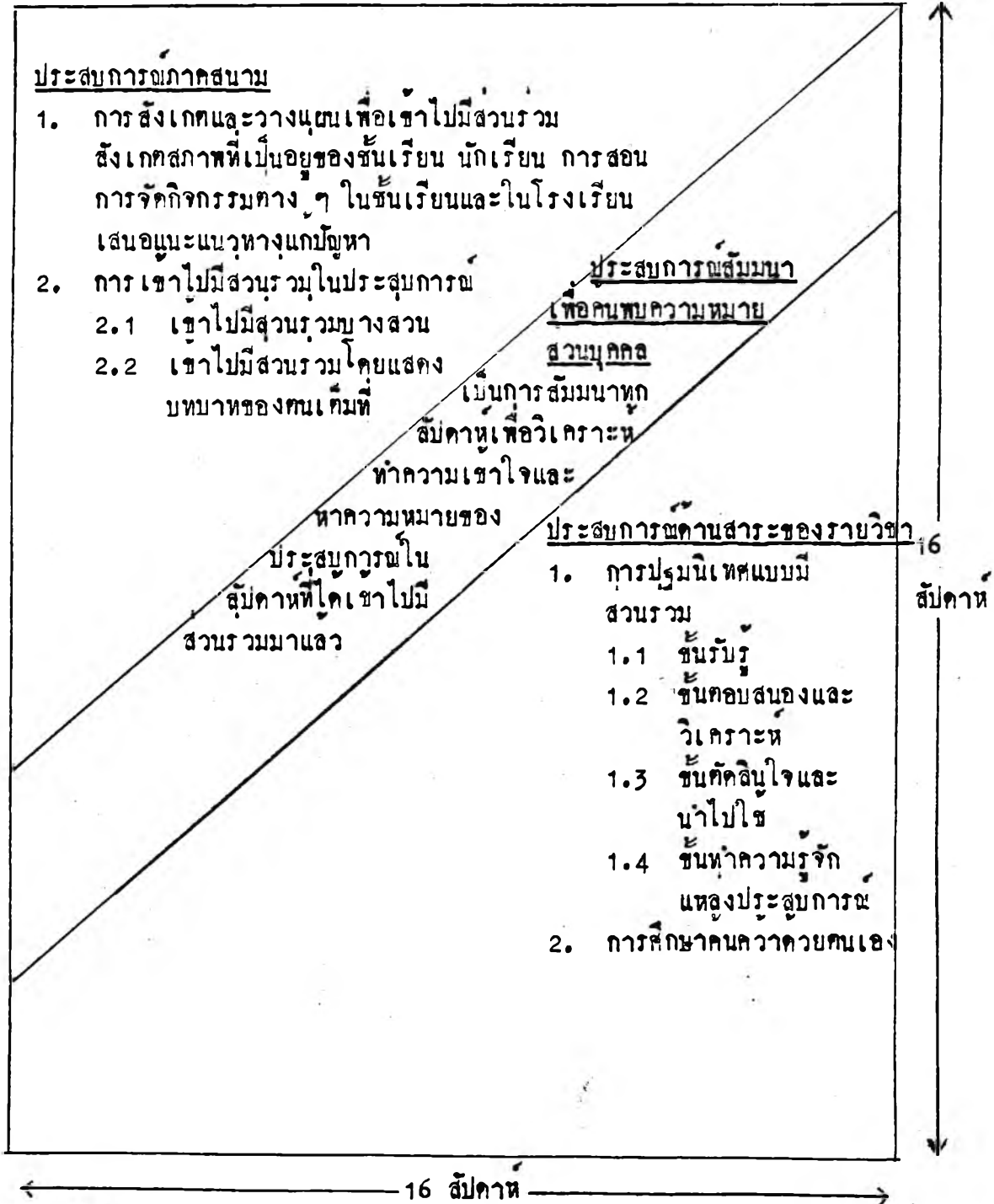
1.1.3 ประสบการณ์สัมมนาเพื่อค้นพบความหมายส่วนบุคคล
 (Seminar Experience for the Discovery of Personal Meaning)

(พัฒนาจาก Combs, and others 1974) ประสบการณ์ชนิดนี้เป็นการนำเอา
 ประสบการณ์ภาคสนามที่นักศึกษาได้สังเกตและกระทำในข้อ 1.1.2 มาวิเคราะห์
 ทำความเข้าใจและค้นหาความหมายของประสบการณ์เหล่านั้นว่ามีข้อดีข้อบกพร่อง
 มีแนวคิด มีคุณประโยชน์ต่ออาชีพครูอย่างไร การวิเคราะห์แต่ละครั้งนั้นผลการ
 วิเคราะห์จะเป็นแนวทางการวางแผนเข้าร่วมประสบการณ์ของสัปดาห์ต่อไป

การสัมมนาแต่ละครั้งในแต่ละสัปดาห์อาจใช้สถานที่ต่างกันไปและอาจใช้
 วิธีการสัมมนาไม่เหมือนกันก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับการตกลงหรือความคิดเห็นของนักศึกษา
 และความสะดวกเหมาะสมในการดำเนินการ การสัมมนาในแต่ละสัปดาห์นักศึกษา
 ทุกคนในกลุ่มจะร่วมกันวางแผนไว้ล่วงหน้า

โครงสร้างของประสบการณ์ทั้ง 3 ประเภทปรากฏในแผนภูมิหน้าต่อไป

แผนภูมิ 7 โครงสร้างประสบการณ์ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม
สำหรับวิชาหลักการสอน

แหล่งที่มา : ปรับจาก Combs, and others 1974

1.2 บทบาทของอาจารย์ผู้สอนในรายวิชา (พัฒนาจาก Combs, and others 1974)

- 1.2.1 กระตุ้น ใฝ่ใจ และช่วยให้นักศึกษาได้
- 1.2.1.1 เกิดความอยากรู้ อยากเรียนและอยากเห็นควยตัวของเขาเอง
- 1.2.1.2 เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันหรือเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน
- 1.2.2 ส่งเสริม ให้กำลังใจ นักศึกษาได้
- 1.2.2.1 เรียนรู้ไปตามที่เขาต้องการและพอใจ
- 1.2.2.2 ค้นพบความหมายส่วนบุคคลจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในประสบการณ์ตัวของเขาเอง
- 1.2.2.3 ใช้ความสามารถของเขาในการศึกษาเล่าเรียนและเกิดความภาคภูมิใจ
- 1.2.2.4 ร่วมมือกันในการ เข้าไปมีส่วนร่วมในประสบการณ์ต่าง ๆ ของรายวิชา
- 1.2.3 ช่วยเหลือ แนะนำ แนะนำ นักศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดหมายของรายวิชา ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือ แนะนำ แนะนำทางคานส่วนตัวหรือการเรียนของเขา
- 1.2.4 สร้างสรรคบรรยากาศของการ เรียนให้เป็นที่ไปในทางบวกต่อความรู้สึกของนักศึกษาและส่งเสริมจินตนาการของเขา
- 1.2.5 มองเห็นความสำคัญของนักศึกษา กล่าวคือ
- 1.2.5.1 มอบหมายความรับผิดชอบให้เขา

ได้กระทำด้วยตัวเอง

1.2.5.2 เข้าใจสภาพส่วนตัวของเขาไม่ว่า

ความส่วนตัวหรือการเรียน

1.2.5.3 มองนักศึกษาในทางบวกและเห็น

คุณค่าในตัวเขา

1.2.6 คอยจัดเตรียมและร่วมมือกับนักศึกษาทาง

1.2.6.1 การวางแผนประสบการณ์และ

การศึกษาเล่าเรียนของนักศึกษา

1.2.6.2 ประสานงานกับแหล่งประสบการณ์

1.2.6.3 เสนอกิจกรรมเกี่ยวกับ

ประสบการณ์ให้นักศึกษาได้เลือก

1.2.6.4 จัดให้นักศึกษาได้มีโอกาสทดลอง

ความคิดใหม่ ๆ

1.2.6.5 จัดสัมมนาเพื่อค้นพบความหมาย

ส่วนบุคคลจากประสบการณ์ที่นักศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วม

1.2.7 บันทึกความก้าวหน้าและประเมินผลนักศึกษา

1.2.8 มีลักษณะส่วนตัวที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของ

นักศึกษา กล่าวคือ

1.2.8.1 มีมิตรไมตรีกับนักศึกษา

1.2.8.2 มองเห็นความสำคัญของนักศึกษา

ในฐานะที่เขาเป็นบุคคลหนึ่งที่มีความสามารถ

1.2.8.3 เปิดเผยตรงไปตรงมา

1.2.8.4 เต็มใจที่จะทำงานร่วมกับนักศึกษา

1.2.8.5 มีความรู้สึกไวต่อบลกระทบต่าง ๆ

ที่จะมีผลต่อนักศึกษา

1.3 บทบาทของนักศึกษา (พัฒนาจาก Combs and others 1974)

1.3.1 รับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ในด้าน

1.3.1.1 การวางแผนประสบการณ์

การเรียนรู้ในรายวิชา

1.3.1.2 การเข้าไปมีส่วนร่วมใน

ประสบการณ์ต่าง ๆ ของรายวิชา

1.3.1.3 การทดลองแนวคิดใหม่ ๆ

1.3.1.4 การค้นพบความหมายส่วนบุคคล

จากประสบการณ์ที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วม

ทั้งนี้จะอยู่ภายใต้การปรึกษา สัมมนา พูดคุย ระหว่างเพื่อนนักศึกษา และอาจารย์ผู้สอน ตลอดจนอาจารย์ที่เลี้ยงดู

1.3.2 เข้าไปมีส่วนร่วมในประสบการณ์ของรายวิชา

ตามสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง

1.3.3 รวมทัศนคติในกระบวนการเรียนการสอนของ

รายวิชา

1.3.4 ร่วมมือกันในการเรียนรู้และวางแผนประสบการณ์

ของตนเองกับเพื่อนนักศึกษา

1.3.5 ร่วมมือกันในการสืบเสาะและค้นพบความหมาย

ส่วนบุคคลจากประสบการณ์

1.3.6 ประเมินผลการเข้าร่วมประสบการณ์ของเพื่อน

นักศึกษา

1.4 บทบาทของอาจารย์ที่เลี้ยง

- 1.4.1 เป็นที่ปรึกษาให้กับนักศึกษาในค่านิยมการณ
- 1.4.2 เป็น ที่เลี้ยงของนักศึกษาในค่านิยมการวางตัว
การปรับตัว การเตรียมตัวเป็นครู
- 1.4.3 ร่วมประเมินผลนักศึกษา
- 1.4.4 ทักท้อประสานงานกับอาจารย์ผู้สอนของรายวิชา
- 1.4.5 ร่วมวางแผนการณให้กับนักศึกษา
- 1.4.6 ให้อาสาแนะและความคิดเห็นต่าง ๆ ในการ
ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของรายวิชา
- 1.4.7 ร่วมกับอาจารย์ผู้สอนในการให้คำปรึกษาแนะนำ
แก่นักศึกษา
- 1.4.8 ประเมินเทศและปัจฉิมเทศนักศึกษา

2. ขั้นตอนการจกค่านิยมการ

ขั้นตอนการจกค่านิยมการ ความรูปแบบการจัดการเรียนการสอน
แบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน สามารถแยกให้เห็นชัดคังนี้

2.1 ขั้นตอนการจกค่านิยมการในลักษณะของระบบ (สังค
อุทรานันท์ 2526: 23)

องค์ประกอบของการจกค่านิยมการ ความระบบมีอยู่ 5
องค์ประกอบคังนี้

2.1.1 คิวป้อน ได้แก่องค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็น
ส่วนประกอบของระบบ

2.1.2 กระบวนการ ได้แก่การปฏิสัมพันธ์ของ
องค์ประกอบเพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

2.1.3 การควบคุม ได้แก่การควบคุม ตรวจสอบเพื่อ

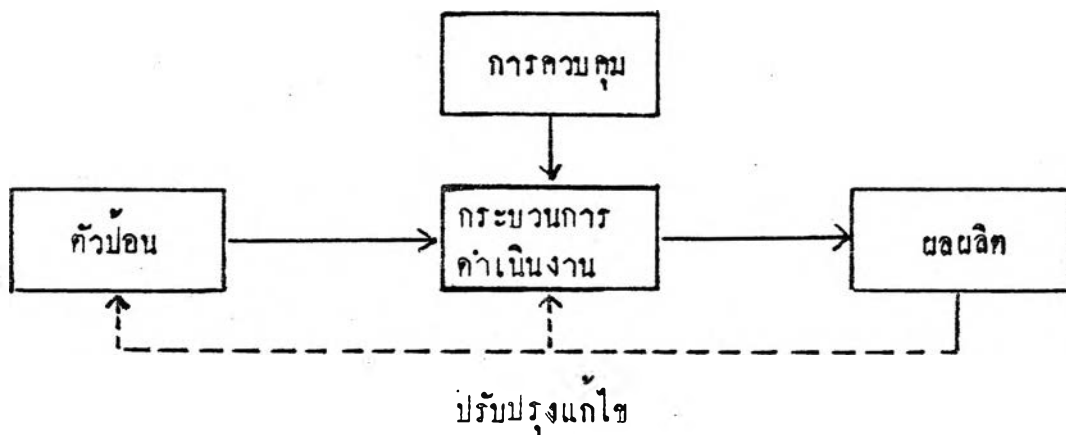
ให้การดำเนินการ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.4 ผลผลิต ได้แก่ผลลัพธ์หรือจุดหมายปลายทาง
ของการดำเนินการ

2.1.5 ข้อมูลป้อนกลับ ได้แก่ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อ
จะได้ปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินการ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

องค์ประกอบทั้งหมดสามารถเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้ (สังค อุทรานันท์
2526: 23)

แผนภูมิ 8 องค์ประกอบของการจัดดำเนินการตามระบบของรูปแบบการจัด
การเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน

แหล่ง : สังค อุทรานันท์ 2526: 23

2.2 ขั้นตอนการจัดดำเนินการตามรูปแบบ (บูรณาการจาก Combs, and
others 1974; McIntyre 1983 โดยใช้ระบบของ สังค อุทรานันท์ 2526)

2.2.1 ตัวป้อน ได้แก่อาจารย์ผู้สอนในรายวิชา นักศึกษา

อาจารย์ที่เลี้ยง หลักสูตรหรือรายวิชาหลักการสอน และแผนการจัดการเรียน การสอน

2.2.1.1 อาจารย์ผู้สอนในรายวิชา เป็น องค์ประกอบที่มีความสำคัญที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามที่ต้องการ การเตรียมการสอนของอาจารย์ ผู้สอนเป็นสิ่งสำคัญที่สุด จากสูตรการเรียนรู้อันของ แครอลล์ (John Carolls) (อ้างจากสงัด อุทรานันท์ 2526: 24) โคซี่ให้เห็นว่าคุณภาพการเรียนของ นักเรียนมีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพการสอนของครู และจากหลักการของหลักสูตร เองโคซี่ชี้ชัดว่า การเรียนการสอนจะเป็นไปในรูปใด หลักสูตรจะประสบผลสำเร็จ เพียงใดหรือไม่ยอมขึ้นอยู่กับครูและการปฏิบัติของครู ครูเป็นบุคคลกลุ่มแรกที่ควรมีการ วางแผนและเตรียมตัวเป็นอย่างดี (ไปรคอราน แกวตา คณะวรณ 2524: 175; ชวัชชัย ชัยจิรณายากุล มปป: 147)

2.2.1.2 นักศึกษา ตามระบบการเรียน การสอนของ สงัด อุทรานันท์ (2526: 39-49) โคซี่ว่า ผู้สอนจะต้องทำการ ศึกษาผู้เรียนก่อนจะสอน ตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม สำหรับวิชาหลักการสอน อาจารย์ผู้สอนต้องจัดเตรียมนักศึกษาให้พร้อมที่จะเรียนรู้ ตามวิธีการของรูปแบบ

2.2.1.3 อาจารย์ที่เลี้ยงนักศึกษา กลุ่มนี้ เป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญอย่างมากต่อนักศึกษา จากผลการวิจัยและจากข้อเขียน ของนักการศึกษาจำนวนมากที่กล่าวถึงหรือวิจัยถึงบทบาทและอิทธิพลของอาจารย์ ที่เลี้ยงทางชี้ชัดว่า อาจารย์ที่เลี้ยงมีอิทธิพลต่อนักศึกษามากเป็นอย่างมาก (เช่น Karnos, and Jacko 1977; Manning 1977; Mahan, and Lancefield 1976; Dunham 1958; Price 1961; Johnson 1969) ทางระบุว่าอาจารย์ที่เลี้ยง

มีอิทธิพลต่อนักศึกษามากที่สุดในระหว่างฝึกสอน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องให้อาจารย์ที่เลี้ยงใคร่บรูและมีบทบาทในกระบวนการเรียนการสอนแบบภาคสนามนี้ด้วยการให้อาจารย์ที่เลี้ยงรับทราบบทบาทของตนกระทำได้โดยการชี้แจง อบรม ประชุม สัมมนา พูดคุยเป็นการส่วนตัว แจกเอกสาร หรืออื่น ๆ ตามที่เหมาะสม

2.2.1.4 หลักสูตรหรือรายวิชาหลักการสอน

ถือตัวบ่งชี้ที่สำคัญเช่นกัน เนื่องจากเป็นแนวกำหนดกิจกรรมและประสบการณ์ตลอดจนการเรียนรู้ทุกอย่างสำหรับนักศึกษา ประสบการณ์ทุกชนิดของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนจะคงมาจากหลักสูตรหรือรายวิชาโดยตรง ผู้สอนต้องนำเอาหลักสูตรมาปรับปรุง มาออกแบบเสียใหม่ตามหลักการและแนวทางของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน และเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการเรียนการสอนด้วย ซึ่งอาจจะเป็นในเรื่องของการให้ร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนรายวิชา การเลือกแหล่งประสบการณ์ การเลือกเพื่อนคู่คิด การเลือกอาจารย์ที่เลี้ยง การกำหนดแนวประเมินผล การสัมมนา เป็นต้น

2.2.1.5 แผนการจัดการเรียนการสอนตลอดภาคเรียน

หมายถึงแผนที่ได้จากการศึกษาและทำความเข้าใจองค์ประกอบต่าง ๆ ของตัวบ่งชี้จากข้อ 2.2.1.1-2.2.1.4 มาแล้วทั้งหมด จากการศึกษาองค์ประกอบทั้งหมดจะได้ออกมาเป็นแผนการจัดการเรียนการสอนวิชาหลักการสอนที่จะนำไปใช้ตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนต่อไป

2.2.2 กระบวนการ

ได้แก่การนำเอาตัวบ่งชี้ซึ่งเป็นวัตถุดิบมาปฏิสัมพันธ์ต่อกันเพื่อให้เกิดผลผลิตตามที่ต้องการ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการจักดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนการสอนที่ได้พัฒนาขึ้นจากตัวบ่งชี้มาแล้วด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ขึ้น ในขั้นของกระบวนการนี้

จะแบ่งออกเป็นหลายส่วนด้วยกัน แต่ละส่วนจะเกี่ยวเนื่องและมีผลต่อกัน กล่าวคือ
 ชั้นแรกเป็นการจัดประชุมพิเศษให้นักศึกษา เพื่อให้มีความพร้อมที่จะเข้าสู่กระบวนการ
 การเรียนการสอนตามรูปแบบต่อไป หลังจากจัดประชุมพิเศษแล้ว ต่อไปเป็นการจัด
 ประชุมการศึกษาค้นคว้าในชั้นเรียนให้ โดยประชุมการศึกษาค้นคว้าจะศึกษามาจาก
 หลักสูตรของวิชาหลักการสอน การเข้าร่วมประชุมการศึกษาค้นคว้าในชั้นเรียนแบ่ง
 เป็น 2 ชั้นตอน ตอนแรกเป็นการสังเกตและวางแผนใช้เวลา 1 สัปดาห์ ในชั้นนี้
 นักศึกษาจะเป็นเพียงผู้เข้าไปสังเกตสภาพของชั้นเรียน การสอนของครูและสภาพ
 และการเรียนของนักเรียนตลอดจนปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เด็กมีต่อกัน ตอนที่สอง
 เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมโดยนักศึกษามีบทบาทหรือแสดงบทบาทเต็มที่ คือนักศึกษา
 จะได้รับมอบหมายให้สอน หรือช่วยเหลือครู ระหว่างที่เข้าร่วมประชุมการ
 ศึกษาค้นคว้าทั้ง 2 ระคนั้น นักศึกษาก็จะมีการสัมมนาทุกสัปดาห์ถึงประชุมการ
 ศึกษาค้นคว้า ที่ได้รับและคุณค่าที่มีต่อนักศึกษาและต่อการเป็นครู การสัมมนานี้จะจัดที่
 โรงเรียน นอกจากประชุมการศึกษาค้นคว้าในชั้นเรียนและประชุมการสัมมนาแล้ว
 นักศึกษายังจะต้องทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตลอดภาคเรียน เนื่องจากนักศึกษา
 ต้องได้รับการประเมินผลทางด้านความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของ
 หลักสูตร สิ่งที่นักศึกษานำมาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองก็คือ ตำราเรียนที่อาจารย์
 ผู้สอนเสนอในรายวิชา

2.2.3 การตรวจสอบ สัมปन्नวัตผลและประเมินผล

นักศึกษา การจัดดำเนินการในชั้นตอนนี้จะดำเนินการควบคู่ไปพร้อมกับกิจกรรมใน
 ชั้นกระบวนการ ยกเว้นในส่วนของการวัดผลที่จัดดำเนินการโดยวิทยาลัยหรือโดย
 สถาบันที่จะกระทำเมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอนแล้ว การตรวจสอบ
 สัมปन्नวัตผลและประเมินผลเป็นองค์ประกอบที่จะช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไป

อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ในส่วนของนักศึกษาจะช่วยให้เกิดความรู้ที่หรือรสน มีความสนใจและเอาใจใส่ต่อการเรียนของตนเอง ในส่วนของอาจารย์ผู้สอนจะทำให้ผู้สอนมีข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุงการสอนของตน ช่วยให้สามารถทัศนใจ เกี่ยวกับลักษณะของผู้เรียนได้ นอกจากนี้ยังสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงโปรแกรมการเรียนการสอนของรายวิชาของสถาบันได้อย่างดี

การตรวจสอบผู้เรียนจะกระทำก่อนการเรียนการสอนซึ่งมีการตรวจสอบ 2 อย่างคือ ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจทางด้านเนื้อหาสาระของวิชาหลักการสอน การตรวจสอบนี้จะนำเอาเนื้อหาสาระของวิชาหลักการสอนมาตรวจสอบนักศึกษา ว่ามีความรู้ความเข้าใจเพียงใด ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์ผู้สอนสามารถวางแผนการสอนได้เหมาะสมยิ่งขึ้น ประการที่สองเป็นการตรวจสอบเจตคติต่อวิชาชีพครู เนื่องจาก การเรียนการสอนรายวิชาหลักการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างเจตคติต่อวิชาชีพครู ด้วย ดังนั้นก็ควรจะมีการตรวจสอบเจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาว่าเป็นอย่างไร ผลการตรวจสอบจะเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์ผู้สอนในการส่งเสริม ทัศนคติหรือปรับปรุงเจตคติต่อวิชาชีพครูให้กับนักศึกษาได้ตรงจุดยิ่งขึ้น

การตรวจสอบผู้เรียนอาจกระทำได้หลายวิธี ไม่จำเป็นต้องใช้การทดสอบเท่านั้น เช่น อาจใช้การซักถาม พูดคุย สัมภาษณ์ จดกลุ่มอภิปราย เป็นต้น และการตรวจสอบผู้เรียนควรกระทำในสัปดาห์ที่ 1 ก่อนจะเริ่มการเรียนการสอนตามโปรแกรม

สำหรับการสนับสนุนนักศึกษาถือเป็นวิธีการในการควบคุมพฤติกรรมนักศึกษา ได้อีกทางหนึ่งนอกเหนือจากการทดสอบนักศึกษา การสนับสนุนนักศึกษาอาจกระทำได้ 2 แนวทางคือ แนวทางแรก โดยให้แรงเสริมทางบวก อันเป็นวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียน

ทราบว่าเขาได้ทำสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสมและสมควร ได้รับการยกย่องจากผู้อื่นที่จะ
 ทำให้ผู้อื่นเกิดความภาคภูมิใจและอยากกระทำสิ่งนั้นหรือพฤติกรรมนั้น ๆ อีก
 แนวทางที่สอง โดยการให้รางวัลเสริมทางลบ เป็นการให้ผู้อื่นเรียนทราบว่าเขาได้
 แสดงหรือกระทำพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่เหมาะสมหรือไม่น่ากระทำในระหว่างการ
 เรียนการสอน รางวัลเสริมทางลบนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อยับยั้งและสะกัดกั้นพฤติกรรมที่
 ไม่เหมาะสม

การวัดผลและประเมินผลนักศึกษา จะวัดผลและประเมินผลใน 3 ด้าน
 คือด้านประสิทธิภาพสาระของวิชา ด้านประสิทธิภาพภาคสนามในชั้นเรียนและด้าน
 ประสิทธิภาพสัมมนา ผู้ที่จะมีหน้าที่วัดผลและประเมินผลมี 3 ฝ่ายคือ นักศึกษา
 อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่เลี้ยง โดยแยกการประเมินผลและผู้ประเมินผลดังนี้

1. การวัดผลและประเมินผลโดยนักศึกษา ทางด้าน
 - 1.1 การสังเกตและวางแผนในสัปดาห์ที่ 1
 - 1.2 การสัมมนากลุ่มแต่ละสัปดาห์
 - 1.3 การเข้าร่วมประสิทธิภาพภาคสนามในชั้นเรียนแต่ละสัปดาห์
2. การวัดผลและประเมินผลโดยอาจารย์ผู้สอน ทางด้าน
 - 2.1 การปฐมนิเทศนักศึกษา
 - 2.2 การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
 - 2.3 การสังเกตและวางแผนในสัปดาห์ที่ 1
 - 2.4 การสัมมนากลุ่มแต่ละสัปดาห์
 - 2.5 การทดสอบปลายภาคเรียน
3. การวัดผลและประเมินผลโดยอาจารย์ที่เลี้ยง ทางด้าน
 - 3.1 การเข้าร่วมประสิทธิภาพภาคสนามในชั้นเรียนของนักศึกษา

อย่างไรก็ตามบทบาทของผู้ประเมินผลอาจจะเปลี่ยนแปลงได้ตามข้อเสนอ

ของนักศึกษา อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่เลี้ยง

2.2.4 ผลผลิต ผลผลิตของรูปแบบการจัดการเรียน การสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการ สอนหมายถึงสิ่งที่ได้จากการจัด ค่าเนนการตามรูปแบบ ซึ่งมีอยู่ 2 ประการคือ

2.2.4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ

2.2.4.1.1 ทฤษฏีปริเซค

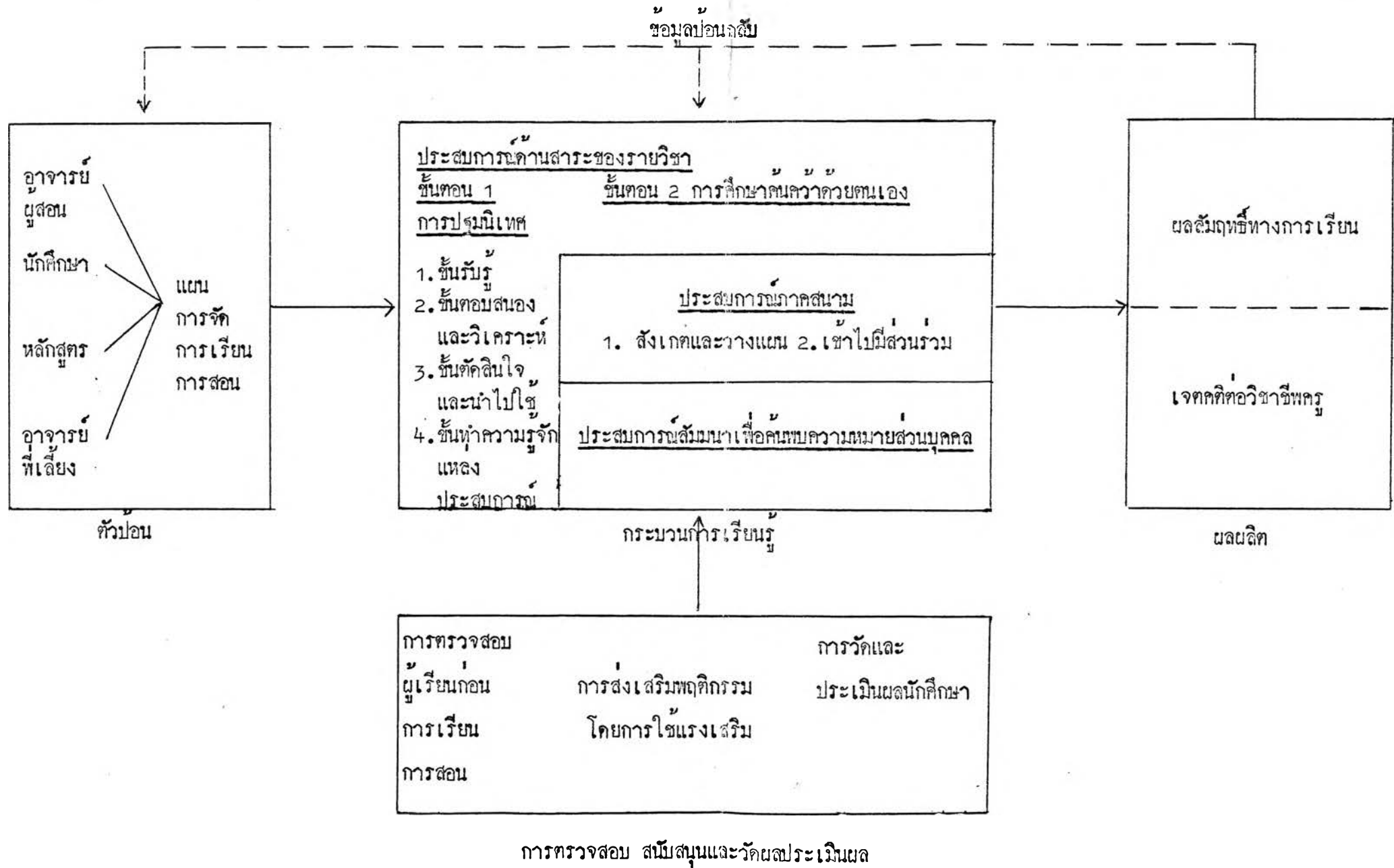
2.2.4.1.2 จิภปริเซค

2.2.4.1.3 ทักษะปริเซค

2.2.4.2 เจตคติต่อวิชาชีพครู

2.2.5 ข้อมูลป้อนกลับ หมายถึงข้อเสนอแนะและข้อมูล ต่าง ๆ ที่ได้จากการดำเนินการในชั้นกระบวนการและในชั้นตรวจสอบ สนับสนุน และวัดผลประเมินผลนักศึกษา ข้อมูลและข้อเสนอแนะที่ได้จะสามารถนำไปเป็น แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ดังนั้นข้อมูลป้อนกลับจะเป็นตัวช่วยพัฒนากระบวนการในการจัดการเรียนการสอน ให้ดีขึ้นได้

ขั้นตอนการจัดดำเนินการที่ผู้วิจัย เสนอในรายละเอียดจากหน้า ถึงหน้า สามารถสรุปเป็นแผนภูมิแสดงขั้นตอนการจัดดำเนินการ ของรูปแบบ การจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการ สอนได้ในหน้าต่อไป

3. รูปแบบต่าง ๆ ของการจัด

3.1 รูปแบบที่เน้นฐานโรงเรียน (School-Based Model)

การจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนประเภทนี้ บทบาทที่สำคัญและบทบาทหลักในการให้การเรียนรู้ทางวิชาชีพครูจะเป็นหน้าที่ของโรงเรียนหรือของแหล่งประสบการณ์โดยตรง โรงเรียนหรือแหล่งประสบการณ์จะมีบทบาทมากทั้งในด้านการจัดประสบการณ์ การดำเนินการ และการประเมินผลนักศึกษาที่เข้าสู่โปรแกรมการเรียนวิชาหลักการสอน สถาบันฝึกหัดครูจะมีบทบาทเพียงเป็นผู้ส่งนักศึกษาเข้ารับการฝึกประสบการณ์และมีบทบาทในการวางกรอบหรือขอบข่ายของประสบการณ์ สำหรับในด้านปฏิบัติแล้วจะเป็นหน้าที่ของโรงเรียนมากที่สุด ดังนั้นหน้าที่ของสถาบันฝึกหัดครูจะเป็นผู้คอยติดต่อประสานงานกับโรงเรียนหรือแหล่งประสบการณ์เป็นสำคัญ

3.2 รูปแบบศูนย์การสอน (Teaching Center Model)

การจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนประเภทนี้จะรวมเอาโรงเรียนหลาย ๆ โรงเรียนที่อยู่ในเขตเดียวกันหรือบริเวณใกล้เคียงกันเป็นศูนย์ฝึกประสบการณ์สำหรับนักศึกษา โดยจะมีอาจารย์จากสถาบันฝึกหัดครูเป็นผู้ดำเนินการจัดการ และควบคุมดูแลศูนย์การสอนโดยใกล้ชิดและมีบทบาทอย่างสำคัญในการจัดดำเนินการทุกอย่างที่จะทำให้การฝึกประสบการณ์ของนักศึกษาเป็นไปด้วยดีและบรรลุจุดหมายที่วางไว้ ดังนั้นบทบาทหลักจะไม่อยู่ที่โรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งในศูนย์การสอนและไม่อยู่ที่สถาบันฝึกหัดครู แต่จะอยู่ที่ศูนย์การสอนที่มีอาจารย์จากสถาบันฝึกหัดครูเป็นผู้ดำเนินการ ผู้ดำเนินการศูนย์การสอนนอกจากจะจัดการเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษาแล้ว ยังมีหน้าที่สำคัญในการให้การศึกษาระหว่างประจำการแก่คณะครูอาจารย์ในโรงเรียนศูนย์การสอนด้วย

3.3 รูปแบบบทบาทรวม (Mutual Role Model)

การจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอนประเภทนี้จะไม่เน้นบทบาทของโรงเรียนหรือของสถาบันฝึกหัดครู แต่ทั้งสองสถาบันจะมีบทบาทใกล้เคียงกัน กล่าวคือ

3.3.1 โรงเรียนหรือแหล่งประสบการณ์จะมีบทบาทในการจัดนักศึกษาเข้ารับประสบการณ์ภาคสนามที่โรงเรียนในระดับและขอบข่ายที่โรงเรียนเห็นทองและคาดว่าจะมีประโยชน์แก่นักศึกษา โรงเรียนมีบทบาทในการควบคุมดูแลและนิเทศนักศึกษาตลอดระยะเวลาที่นักศึกษาเข้ารับประสบการณ์ภาคสนามที่โรงเรียน และมีบทบาทสำคัญในการประเมินผลนักศึกษาว่ามีความเหมาะสมในการเรียนการสอนตามรายวิชาหลักการสอนหรือไม่

3.3.2 สถาบันฝึกหัดครูจะมีบทบาทในการจัดเตรียมโปรแกรมประสบการณ์ภาคสนามร่วมกับโรงเรียน วางแผนและจัดดำเนินการร่วมกับโรงเรียนในทุกขั้นตอนของการเรียนการสอนตามรายวิชาหลักการสอน มีบทบาทในการร่วมประเมินผลนักศึกษา และติดต่อประสานงานกับโรงเรียน

3.3.3 บทบาทในการตัดสินใจต่าง ๆ ทางการเรียนการสอนของรายวิชาจะเป็นหน้าที่ของโรงเรียนและสถาบันฝึกหัดครูร่วมกัน